

Sudcovské prejavy v kolízii záujmu – prozření já prvního **Patrik Provazník, Analytické centrum pri Nejvyšším soude ČR**

Podtitul: sudca na sociálnej sieti – mlčať zlato? – **Tento podtitul využil pro svůj příspěvek dr. Rychlý z NSS ČR, nevztahoval se k mému příspěvku.**

Autor diskusného príspevku zhrnul obsah semináru, ktorý prednedávnom usporiadal Nejvyšší soud ČR, na ktorom sa účastníci zaoberali prejavmi sudcov na viacerých úrovniach (regionálna, národná, medzinárodná).

Formou slobody prejavu sudcu môžu byť aj prejudiciálne otázky adresované Európskemu súdному dvoru, ktoré možno z hľadiska obsahu rozdeliť na vecné, vecné otázky s prvkami emancipácie sudcu, alebo formu externalizácie sporov, ak sa prostredníctvom prejudiciálnej otázky prenáša riešenie konkrétnej právnej otázky na medzinárodnú úroveň – **jádrom této třetí kategorie není ani tak konkrétní právní otázka, jako spíše onen spor například uvnitř justice mezi jednotlivými soudními instancemi.** Predmetom riešenia posunu od vecných otázok smerom k externalizácii sporov (teda z prvej kategórie do tretej kategórie), tak je to možné považovať za zlyhanie sudcu. – **Této větě ne zcela rozumím, připadá mi, že druhá část nenavazuje na první.** Na druhej strane existuje aj diskusia o tom, do akej miery má Európsky súdny dvor povedať aj na nesprávne položenú otázku. V judikatúre Európskeho súdneho dvora je možné nájsť aj prípady, kedy Európsky súdny dvor proaktívne preformuluje položené otázky. Súčasťou tejto diskusie je aj otázka motivácie či zámeru Európskeho súdneho dvora pri takomto postupe.

Na úrovni Európskeho súdu pre ľudské práva je z jeho prístupu a judikatúry badať tri hlavné trendy v stanovení hraníc slobody prejavu sudcu – zásadný je princíp zdržanlivosti, doplnený o princíp diferenciacie (rozlišovania) – **zde by bylo možná vhodné doplnit, že se jedná o diferenciaci z hlediska postavení/funkce daného stěžovatele** a pre posudzovanie vhodnosti a primeranosti prejavu sudcu je nevyhnutné vnímať kontext, v ktorom sa prejav vyskytuje.

Poradná rada európskych sudcov pri Rade Európy vymedzuje hranice slobody prejavu sudcov vo svojom [stanovisku č. 25](#) vo vzťahu k 5 oblastiam: a) otázky týkajúce sa prebiehajúcich konaní; b) otázky verejnej debaty o právu a celospoločenské otázky; c) opatrenia týkajúce sa bezprostredne súdnicstva; d) kritika súdov a sudcov smerujúca dovnútra justície; e) politické pôsobenie sudcov.

Autor príspevku v tomto ohľade upozornil na aktuálny prípad z Českej republiky, kedy istá spoločnosť dostala pokutu za porušenie zákona o živnostenskom podnikaní. Ústavný súd ČR vydal odmietavé rozhodnutie, avšak v rámci odlišného stanoviska vystúpil sudca Fiala a nevytýkal obsah, ale skôr formálnu a jazykovú stránku, chyby v písaní. V diskusii teda vystala otázka do akej miery je relevantné tieto skutočnosti publikovať v rámci odlišného (disentného) stanoviska sudcu ústavného sudu.

Komunikácia sudcu vo vzťahu k médiám bola rovnako súčasťou tém v rámci semináru Nejvyššího soudu ČR. V minulosti bolo skôr zakázané, aby sudcovia vystupovali v médiách ččo i len vo vzťahu k vysvetľovaniu vlastných rozhodnutí. V súčasnosti však je aktuálnym trendom skôr to, aby sudcovia aktívne verejnej vystupovali. Základným východiskom pre komunikáciu sudcu vo vzťahu k vlastným rozhodnutiam by malo byť odôvodnenie rozhodnutia, ktoré by malo byť dostatočne zrozumiteľné a presvedčivé a rovnako tak prístup

verejnosti do súdnej miestnosti počas pojednávania. Autor diskusného príspevku upozornil v tomto kontexte na prípad z praxe, kedy sudca Šott usporiadal tlačovú konferenciu po rozhodnutí vo veci Babiša, ktorého oslobodil spod obžaloby. Senát súdu stál ešte pred dilemou blížiacich prezidentských volieb a bol pod tlakom potencionálneho ovplyvnenia volieb. Média oceňovali, že sudca Šott bol schopný vysvetliť rozhodnutie zrozumiteľným jazykom.

V tomto kontexte účastníci semináru na Nejvyšším soude ČR sa venovali ešte aj otázke, kto by mal vysvetľovať rozhodnutie súdu. Pokiaľ sa rozhodne vystúpiť sudca súdu prvej inštancie, musí si uvedomiť, že nad ním sa nachádzajú sudcovia vyššieho stupňa a v prípade vrátenia veci, môže byť považovaný za zaujatého. Najprirodzenejšie pôsobí ak vystupuje sudca, ktorý danú vec rozhoduje. Zaznel apel, že by nemali veci komentovať predsedovia súdov, lebo by to mohlo navodiť dojem ich neobmedzeného vplyvu nad kauzami.

Jedným z problémov vyskytujúcich sa v aktuálnej mediálnej a súdnej praxi je bezprostredné zverejňovanie a komentovanie priebehu súdneho pojednávania vo forme tzv. minúty po minúte. Tieto informácie si totiž môžu napríklad čítať nevypočutí svedkovia a týmto spôsobom si môžu skresľovať/prispôbovať ich výpoveď. Diskusia o tejto otázke prebieha tak na českých súdoch ako v slovenskom právnom kontexte.

Jedným zo zaujímavých prípadov z praxe je aj disciplinárne konanie voči sudcovi Dufkovi, ktorý zverejnil rozhodnutia vo väzobných rozhodnutiach a príkazoch na domové prehliadky v štádiu prípravného (neverejného) konania na základe Žiadosti o poskytnutie informácie. Disciplinárny súd povedal, že sa jedná o otázku, ktorá nie je upravená – **závěr byl spíše takový, že právní úprava je rozpolcená a neharmonizovaná, nikoliv že by neexistovala – ostatně proto ono hledání „výjimky z výjimky“ v následující větě.** Ide o stále hľadanie odpovede na otázku výnimky z výnimky.

Záverom zo semináru Nejvyššího soudu ČR vo vzťahu k slobode prejavu sudcu sú tri základné rámce, ktoré sa opakujú tak na národnej úrovni ako aj medzinárodnej úrovni – zdržanlivosť sudcu pri prejave ako cnosť, uvedomenie si postavenia sudcu v spoločnosti aj vo vnútri súdnictva a úloha jednotlivých aktérov, ktorým je prejav sudcu adresovaný.